

**Fondawey kan nda boro foo
hansari nda /wala sanbuayan
damandu kaddasu ka koy
kay Addu aa Goymeerey
Aššariyaa Zurandi Hugoo
kan ti CPI jine ciitey ra ga
hantumandi ka timmandi**

Fondawey kan nda boro foo ga hansari nda /wala sanbuyan damandu kaddasu hantum k'a timmandi

Fondawey wey si koy kala borey kanj meerি toor'ey damandu kaddasoo kanj ga hantum ka timmandi here, kanj ga boro foo tenje damandu tee. I si koy kaddasoo kanj ga hantum ka timmandi kanj ga koy borey kanj meerি toor'ey guruppey wala kondawey here. I g'a huri ni ga ma kaddasoo woo hantum k'a timmandi, nd'a tigar kanj torra too ni wala boro kanj maajoo ga n' ga tuuru, ka tun meerি teeyan ra kanj Addunnaa Goymerey Aššariyya Zurandi Hugoo kanj ti CPI ga hin ka nga ciito dunbu, wala nd'a tigar mo n' ga baa ma sanbandi ciito ra CPI jine wala/nda ka hansari damandu tee. Kaddasoo kanj ga hantum ka timmandi teeyanoo moo bandoo mana ti kala alhabar cere-erantey kanj ga sanbuyanoo damandoo goyoo tee kul ma duandi.

Ir g'a huri ni ga kanj ma fondawey wey caw nda lakkal kanay, jine ma kaddasoo hantum k'a timmandi; I ga ni faaba m'a timmandi ka boori. Nda n' ga baa alhabar tanayař CPI ga nda fondawey kanj nda borey kanj meerি toor'ey ga sanbandi ciitey ra, ir g'a huri ni ga ma kanboo kanj ga hawgay nda borey kanj meerি toor'ey sanbuyanoo nda hansarey alhabar tiira-izoo caw kanj ga duandi CPI internet hugoo boř.

Boro foo kul kanj meerি toor'a kanj ga huri nga ma sanbandi ciiti ra CPI jine nda /wala kanj ga hansari ceeci, mma **damandu kaddasu kanj ga timmandi sanbu jere ga kanj a g'a timmandi.** Ir g'a huri ni ga ma hanga fondawey wey banda ka damandoo kaddasoo timmandi:

- Ir g'a huri ni ga ma hääyaney kul jaabi nda haya kul kanj nda n' ga hina. Nda jaabi tee kanj mana duandi wala a mana timma, CPI ga hin ka kaddasoo kanj ga timmandi laasaabu kanj a mana timma;
- Ir ga baa ma bay kanj nongurey kanj laasaabandi jaabey se kaddasoo woo ga kanj timmandi ga kankam. Nd'a tigar kanj n' ga baa nongur tana ka hääyan fooyař jaabi, ir g'a huri ni ga ma kaddasoo foo tana zaa ka hantum a ga kanj n' g'a tonton kaddasoo kanj ga timmandi ga. Boraak kanj meerি toor'a maajoo nda nga sinaatiiroo ma bara tiiraa kanj ga tonton damandoo kaddasoo kanj ga timmandi bandawey affoo kul ga;
- Ir g'a huri ni ga ma hantum nda hantumyař kanj ga hin ka cawandi, ihennaa ti dawa bibi.

Ciididunbukey ga guna wala fonda hurikaa cimi no meerি toor'a kanj CPI ga hin k'a ciiti, nd'a goo nda fonda ka sanbandi ciito ra nda – nda boraa kanj i n'a tuuma nda meerি teeyan nee kanj nga na meeroo tee – wala a goo nda fonda ka duu hansari. Damandey kanj mana sanbandi ciitidunbukey do ga cindi Gerefewoo do.

Ciididunbukey ga guna wala alhabaarey kanj goo kaddasoo kanj ga timmandi ra, ngi nda fonda hurikaa maajoo, ga sanbandi Porokirer nda faasakey do wala i si sanbandi. **Ir ga baa ma bay kanj alhabarayař kanj nondi ga hin ka tee i ma feera borey kul jine ciito ra.**

Nda fonda hurikaa na alhaaliyar honnandi nga hallasiyanoo fondaar kař si hun kala nga nda Ciitihugoo kanj ga goy nda cere ra, wala kanj si hun kala alhabar kanj nondi damandoo kaddasoo kanj ga timmandi ra, alhaaley din ga hima ka bangay hääyan idduantoo jaaboo ra. Ir ga baa ma bay kanj **ba hallasi alhaaliyar harandi, alhabaarey kanj goo damandoo ra ga hin ka feera ciitidunbukey do nda/wala ka sanbandi kanbey se ciito ra.**

Boro ti ni kaŋ meerī toor'a wala boro kaŋ meerī toor'a maajoo ga nga tuuru?

Damandoo kaddasoo kul kaŋ ga timmandi ra, boraakar torra du'a ti "boraa kaŋ meerī toor'a". Ir ga baa ma faham nda fayankaa kaŋ goo boro kaŋ meerī toor'a nda boro kaŋ ga tuuru boro kaŋ meerī toor'a maapoo ga game.

Boro kaŋ meerī toor'a ti:

- Boro kaŋ torra duu nga hunday ka hun meerī teeyan ra kaŋ CPI ga hin nga ciitoo dunbu (boraa hunday kaŋ meerī toor'a);
- Boro kaŋ torra du'a ka hun meerī teeyan ra kaŋ duu boro foo tana (boro kaŋ meerī toor'a kaŋ meeroo hun boro foo tana here).

(Nd'ir nee sanda boraak mana ti kala boro kaŋ meerī toor'a kaŋ buu wala kaŋ torra niina foo tanayan du'a kaŋ ga hun goymeera teeyan ra kaŋ CPI ga hin ka ngi ciitoo dunbu nga hugoo borey affoo, a ga kaddasoo hantum k'a timmandi nga boj maajoo ga, goymeerey nda torrawey kaŋ toor'a nga hugoo borey affaa kaŋ buu fondaaraga kaba-kabandi.)

Boro kaŋ ga tuuru boro kaŋ meerī toor'a

maajoo mana ti kala boro kaŋ ga damandu tee CPI jine boro foo tana maajoo ga, kaŋ ti boraakar meerī toor'a. Ngi ti:

- Borey kaŋ meerī toor'ey kaŋ si hin ka damandu tee ngi hunday (zankey, borey kaŋ goo nda malal gaahamey ra kaŋ g'i ganji i ma damandu tee);
- Borey kaŋ meerī toor'ey kaŋ si baa kala boro foo tana ma damandu tee ngi maajey ga, i na borey din noo woo fondaam.

Tiira banda 1

A Boraakar meerī toor'a zammoor _____ Boraakar meerī toor'a maajoo

B Aru wala woy _____ C Hanoo kaŋ a hura addujnnaa ra/Jiirey hinnaa

D Labu foo ize _____ E Dumoo
(mana ti waažibi)

Kanboo woo si selen kala boraakar meerī toor'a ga, a si selen boraakar ga tuuru maajoo ga ga.

A Boraakar meerī toor'a tiira bii kaŋ ga cebe kaŋ nga no, ga waažibi a ma nondi kaddasoo kaŋ ga timmandi bande (sanda, kartidanti, haytiira, watatiira, paspor, loora zurandi tiira, lokkol-ize wala goydoor karti, leetara kaŋ ga hun ganda hini do, karti kaŋ ga cebe kaŋ boraakar maajoo hantumandi boroyan ra kaŋ zuru ka koy lanba wongu se nongur ra, karti kaŋ addujnnaa faaba kondawey n'a noo, nooru bana tiira). **Nda n' na damandoo kaddasoo kaŋ ga timmandi sanba internet ga, tiira biyan de no n' g'i kanji a ga, i ma si tee tiira linjiyan.**

Nda alhabar kaŋ nondi kaddasoo kaŋ ga timmandi ra nda wey kaŋ goo kaddasoo kaŋ ga boraakar maapoo cebe ra kaŋ nondi, na cere hoo (sanda maajoo wala hanoo/jiiroo kaŋ a hay hantumyanoo), fahamandi nda haya kaŋ se, jaaboo jeroor ga wala kaddasu foo tana ra, ma firkaa wala hooyanoo honnandi.

B Ir ga baa ma bayrandi iri se nda boraakar meerī toor'a n' ka nee woy ti nga wala aru.

C Nda borey si boraakar meerī toor'a hanoo kaŋ a hay wala nga jiirey hinnaa bay, ma jiiri alkadar zaa kaŋ ga man nga jiirey hinnaa ; nda woo din si hin ka tee, ma alhabar kul noo kaŋ ga hin ka too nga jiirey hinnaa ma duandi wala ma laasaabandi.

D Ir ga baa ma boraakar meerī toor'a laboo/labey kaŋ ize no har. Nd'a sii nda labu, a har ne ra.

E Ir ga baa, nd'a ga hin ka tee, ma boraakar meerī toor'a dumoo wala nga kanandoo dumoo kaarandi.

-
1. Ciiti foo ra boraan kaj meeri toor'a ga baa nga ma hura?

SANBUYANOO

HANSAREY
(banandi wala kasu)

SANBUYANOO NDA HANSAREY

Kaddasoo woo kaj ga timmandi ga borey kaj meeri toor'ey faaba ka suuba nd'i ga baa ngi ma sanbandi ciitoo ra, nd'i ga baa ngi ma hansari ceeći. Nda boro kaj meeri toor'a ga baa ngi ma sanbandi ciitoo, woo din bandaa ga ka hansari ceeći, a ga zeeri tee "SANBUYANOO NDA HANSAREY" hugu-izoo ra, woo din bandaa ga, **a ga kaddasoo kaj ga timmandi banda guaa hantum k'i timmandi.**

Nda boraan kaj meeri toor'a **ga baa ngi ma sanbandi ciitoo ra**, maana, a ga baa ngi ma nga lakkaloo nda nga huzumey honnandi ciitoo fondaan ra, faasakaw kanba cire, kaj ga kay nga dogoo ra ciitoo hugoo ra, "SANBUYANOO" hugu-izoo de ra a ga zeeri-ize tee. **Nda boraan kaj meeri toor'a si baa kala ngi ma sanbandi ciitoo de ra, damandoo kaddasoo kaj ga timmandi banda 1 nda 2 de no a g'i hantum k'i timmandi.** Ir ga baa ma borey kaj meeri toor'ey sanbuyanoo nda hansarey Kanboo alhabar noo tiira-izoo caw ka duu alhabar tana borey kaj meeri toor'ey sanbuyanoo ciitoo ra.

Nda boraan kaj meeri toor'a hansari **de no a ga ceeći**, "HANSAREY" hugu-izoo de ra a ga zeeri-ize tee. Hansarey ga hin ka tee haya kul kaj ga boraan kaj meeri toor'a faaba ka torraa kaj du'a hansa. I ga hin ka tee banandi, faaba niina dumi boobo, alman yeeriyan nda/wala haya kaj ga boraan binoo yahnandi sanda jama gama alha hiyan. Nda boraan kaj meeri toor'a hansari de no a ga baa, nd'a si haya kul tee, a ga damandoo kaddasoo kaj ga timmandi banda guaa hantum k'i timmandi. Ir ga baa ma borey kaj meeri toor'ey sanbuyanoo nda hansarey Kanboo alhabar noo tiira-izoo caw ka duu alhabar tana hansarey ga.

-
2. Ma cin ka duu boraan kaj meeri toor'a hunday? Misey kaj tee filla nda fesu-fesuyan kul kaj ga hin ka tee.

Ir ga baa ma hansa ka misey **kaj duu boraan kaj meeri toor'a** kabu-kabu. A ga boori ma misey kaj tee filla nda kabu-kabuyan kaj ga kaaray, ma filla henanantayan mo noo boraan kaj meeri toor'a bon laasaabey ga. A ga boori boraan kaj meeri toor'a se a ma haya kaj du'a filla nda filla henananta, **takaa de kaj nda a ga honga haya.**

Nda haya fayankayan ka tee waati nda/wala nongur fayankayan ra, ir ga baa ma haya kayantey affoo kul fahamandi, nda hanoo nda nonguroo kaj ra a tee.

Han foo no misey tee?

Man ra misey tee?

Fillaa ma kaaray. Nd'a ga hin ka tee, ma hanoo hunday (zaaroo/handoo/jiiroo) kaj no misaa wala misey tee noo. Nda boro kul si hanoo bay, ma han mana noo (sanda, nd'i tee han ra kaj ga man haya beeri kaj tee kaj borey g'a bay, sanda addina jingar, watawney, koyra jingar, turrantey ma hura koyra ra kaj borey goo nda a se alhabar, woo kaj ga sawa). Nd'a ga hin ka tee, ma gallu maa noo kaj ga man nonguroo kaj ra misey tee.

-
3. Ma cin ti torraa kaj misey wey n'i too boraan kaj meeri toor'a? Torraa šilbay ga hima ka nondi nda woo kaj nda a ga hin ka tee.

Hääyanoo woo jaabiyanoo ra, ma alhabar noo ka hun guruyaney, hasarawey, wala torraa ga kan **too boraa kañ meerি toor'a hunday** kar addaliiley si hun kala goyey wala misey kar fillandi hääyan hinkantoo jaaboo ra.

CPI ga yadda torra niina booboyañ ga kañ ga koy borey kañ meerি toor'ey goymeerey teeyanoo here kar Ciitihugoo ga hin ka nga ciito dunbu. Goymeerey wey ga hin ka too gaaham marayañ, hundi telguyañ wala lakkal marayañ ma duu boro kañ meerি toor'a kañ ma jabu nga lakkalo timmayanoo ra, hal'i ma too lakkalo si tabati, hayaa kañ a di'a wala kañ g'a šeeda ti addalil.

Jinay hasarawey mo ga hin ka tabatandi, sanda jinay dereyan nda hasaraw kañ hun goymeera teeyan ra kañ CPI ga hin ka nga ciito dunbu. Nd'a tigar kañ misey kar tee nka jabu bora kañ meerি toor'a goy hinaa ra, wala nk'a ganji a ma hin ka hanga nga cawoo bande, ir ga baa ma goyoo dumoo nda takaa kañ nd'a žinji fahamandi.

Ir ga baa ma kaarandi nda wala bora kañ meerি toor'a mma **maray hala sohō** ka tun torraa kañ du'a ra. Nd'a tigar kañ woo din no, ir ga baa ma bayrandi nda wala torraa kañ goo a bande hala sohō **ga too boro foo tanayañ kañ**, nooru wala alhaali foo tana here, ga deega bora kañ meerি toor'a ga.

Nda bora kañ meerি toor'a goo nda tiirayañ kañ ga cebe kañ torra du'a, ir ga baa ma tiirawey din biyey hangandi kaddasoo kañ ga timmandi bande. Tiirawey ga hin ka ti sanda lotokor tiirayañ, šilbayyañ kañ ga cebe kañ nooru dere, šilbayyañ kañ ga cebe kañ jinay dereyan wala hasaraw tee wala tiira tana foo kul kañ ga ti torra se šilbay.

Nd'a tigar kañ torra duu bora kañ meerি toor'a kañ ga hun meerি teeyan ra kañ ga koy hugu boro foo wala boro booboyañ ga, a ga boori borotaraa šilbay (wala borotaray manaa) kañ g'l marga, nga nda tiirawey kañ ga bora kañ meerি toor'a nda nga hugoo bora kañ no maajey tabatandi, ma tonton kaddasoo kañ ga timmandi ga. A ga hin ka ti sanda: i) haytiira, hiijaytiira wala buutiira; wala ii) šeeda hinka senney kañ tee kañ ga ngi kartidantey biyey ga tonton.

Ibenantaa, nd'a ga hin ka tee, ir ga baa ma tiira kul kañ ga torraa tabatandi biyey tonton (sanda buutiirayañ, lotokor tiirayañ, etc.).

---

4. Bora kañ meerি toor'a lakkalo ra, may ka too misey ma tee?

Nda hurikaa si bora wala borey bay kañ goo misey wey bandawey ga, a ga hin ka alhabaryañ de noo kañ ga too i ma gurupoo bay kañ borey no (sanda, ka filla nda darbawey dumey wala sennoo kañ borey kañ i tuuma ngi no g'a selen, nda ngi tanayañ).

Nda bora kañ meerি toor'a si bay boro kañ bara misey kañ tee bandawey ga, a ga zeeri-ize tee "s'a bay" hugu-izoo kañ ra a ga hima ka tuuru.

Kaloo kañ ne beene (kali jinaa kañ nañandi sijaatiiroo se kaddasoo kañ ga timmandi ra) si goy kala nd'a tigar kañ boro kañ meeri toor'a ga damandu tee nga boj maajoo ga. Kaddasoo woo kañ ga timmandi sijeyanoo ga cebe kañ hurikaa ga nga damandoo alhakiikayanoo ninandi. Woo din ra, hurikaa ga alhabaarey kañ a n'i noo kaddasoo kañ ga timmandi ra kul jaraa sanbu, b'a tigar kañ boro foo tana k'i hantum dogoo ra. Hurikaa sijeyanoo ga nga damandu teeyanoo anniya mo ninandi.

Nda boraa si hin ka hantum, sanda nd'a mana caw se, a ga hin ka nga boj zeeri-ize tee wala a ma nga kaba-kabaaroo kañ sufa dawa ra tuusari tee.

Nda boraa kañ meeri toor'a boro beeri no kañ yadda boro ma tuuru nga maajoo ga, boro hinkaa (hurikaa nda boraa kañ ga tuuru maajoo) ga ngi sijaatiirey tee, wala a ma waažibi hurikaa ga a ma nga yaddayanoo noo a ga tee tiira hantumanta kañ ga tonton.

Woo si timmandi kala nd'a tigar kañ boro no ma tuuru boraa kañ meeri toor'a maajoo ga

A ☐ Zanka ti boraa kañ meeri toor'a B ☐ Boro kañ si timma ti boraa kañ meeri toor'a C ☐ Boro beeri ti boraa kañ meeri toor'a , a yadda mo boro ma tuuru nga maajoo ga (<i>a ga waažibi boraa kañ meeri toor'a ga a ma nga sijaatiiroo kanji beene wala a ma nga sennoo kañ ga ti ihantumanta noo – wa goyoo fondawey guna</i>) D Bora kañ ga tuuru boraa kañ meeri toor'a maajoo ga	Borotaraa kañ goo nga nda boraa kañ meeri toor'a game _____ _____	
Zammoo _____	Maajoo _____	Hanoo kañ a hora addujnnaa ra/ _____ Jiirey hinnaa _____
Bora kañ ga tuuru boraa kañ meeri toor'a maajoo ga <i>sijaatiiroo</i>		Hanoo _____
		Nonguroo _____

- A Zanka ti boraa kañ meeri toor'a:** zankey alhakey Aššariyaa ra, boro kul kañ goo jiiri18 se ganda kul zanka no; woo din boj, boro beeri kañ borotaray goo nga nda zankaa game no ma damandoo tee zankaa maajoo ga. Tiira (bii) kañ ga borotaraa cebe no ma tonton damandoo kaddasoo kañ ga timmandi ga. Borotaray šilbay ga hin ka tee misoo tenje hini tiira kul kañ ga borotaraa cebe (maajey nda borotaraa). A ga hin ka tee mo šeeda hinkaa senney kañ tee kañ ngi kartidantey biyey g'i bande.
- B Boro kañ si timma ti boraa kañ meeri toor'a:** nd'a tigar boraa kañ meeri toor'a timma jañaa g'a ganji a ma damandoo tee, boro kañ juwaloo ra a goo ga hin k'a tee maajoo ga. Tiira (bii) kañ ga juwalyanoo cebe ga tonton damandoo kaddasoo kañ ga timmandi ga (maajey nda aššariya karfoo). A ga hin ka tee mo šeeda hinkaa senney kañ tee kañ ngi kartidantey biyey g'i bande.
- C Boro beeri ti boraa kañ meeri toor'a:** nda boraa kañ meeri toor'a boro beeri no kañ baa nga boro ma damandoo tee nga maajoo ga, a ga t'a ga waažibi a ma nga waafakaa noo, kañ ga tee waafakay leetara kañ a n'a cere-cere k'a sijne wala kañ a na nga sijaatiiroo tee gama koonoo ra kañ nañandi a se tiira banda 1 ga. Ihinkaa kul ra, boraa kañ ga tuuru boraa kañ meeri toor'a maajoo ga mma sijne gamoo kañ ti "Bora kañ ga tuuru boraa kañ meeri toor'a maajoo ga sijaatiiroo".
- D** Bora kañ ga tuuru boraa kañ meeri toor'a maajoo šilbay kañ ga cebe kañ a goo no, mma tonton kaddasoo kañ ga timmandi ga. Tiirawey wey kañ ga cebe boro kañ ti boraa ga tandi: kartidanti, haytiira, watatiira, paspor, zuranditiira, lokkol-ize wala goy(doo)tiira, ganda hinoo do leetara, maa hantum kart kañ nondi jamaa kañ torra n'l zurandi marga doo ra, kart kañ faaba konday n'a noo, hinoo do nooru bana tiira, wala tiira foo tana kul kañ ga cebe boro kañ ti boraa.

Hala kaddasoo kañ ga timmandi ga sijandi, boraa kañ meeri toor'a ga hima k'a kul caw, wala boraa kañ n'a faaba k'a timmandi n'a caw a se, hal'a ma duu ka faham senney kañ harandi šerrayanoo se.

Nda boraakaj meeritoor'a na kaddasoo kaj ga timmandi sijne ka ben, haya kul ka si barmay a ra koyné (sanda, alhabar tontoni wala kaayan). Nda boraakaj meeriga baa nga ma nga sennoo barmay, kal'a ma koy dii borey kaj meeritoor'ey sanbuyanoo nda hansarey Kanboo kaj g'a noo kaddasu kaj ga timmandi kaj woo de se no a tee.

Tiira banda 2: Boro boj alhabaarey

5. Ma cin se boraakaj meeritoor'a ga baa nga ma hura Addujnnaa Goymerey Aššariyya Zurandi Hugoo kaj ti CPI ciitey ra?

Ir ga baa ma addaliiley kaarandi kaj se boraakaj meeritoor'a ga baa nga ma sanbandi ciitey ra CPI jine. Sanda ka «faaba cimoo ma bangay», ka «alhaku gorandi», ka «hansari ceece», nda ngi tana.

6. Boraakaj meeritoor'a goo nda addalilyaj kaj ga too a ma hunbur nga wala nga alaayaney hallasiyanoo se, nga nda Addujnnaa Goymerey Aššariya Zurandi Hugoo ma goy nda cere fondaar wala?

Ayyo   Kala   *Nda n' nee ayyo, kaarandi*

Boraakaj meeritoor'a ga hin ka nga jootawey honnandi kaj ga koy nga gaahamoo hallasiyanoo nda nga lakkalo baanoo here, nga maajoo (laboo ra), nga boj hunaa nda/wala nga borcinitaraa wala nga alaayaney waney, nga nda CPI karfoo kaj goo gamey ra se, nda kaj ngi ga goy nda cere.

Ir ga baa ma bay kaj boro ma nga hallasiyanoo jootawey honnandi si ganji kaj alhabaarey kan goo kaddasoo kaj ga timmandi ra ma feera kanbey se, nga maanaa mana ti mo kaj CPI ga hallasi soolaya gaaru. Nda nga baa hallasiyanoo alhabar tana, damando teeyano fondaar ra, ir ga baa ma borey kaj meeritoor'ey sanbuyanoo nda hansarey Kanboo alhabar noo tiira-izoo caw.

7. I] Boraakaj meeritoor'a na faasakaw suuba kaj ga kay nga tenjoo ra Addujnnaa Goymerey Aššariya Zurandi Hugoo ra aššariya zurandiyaney fondaar wala?

Ayyo   Kala   *Nda n' nee ayyo, ma faasakaa maajoo nda takaa kaj nda boro ga du'a noo*

Nda faasakaw ga baa nga ma kay borey kaj meeritoor'ey dogey ra CPI jine, kala maajoo ma hantumandi Ciitihugoo faasakey tiiraa ra. Faasakey kaj mana ngi maajey hantum, amma aššariyawey kaj CPI n'i kayandi ga timma i ra, ga hin ka ngi maajey hantum tiiraa ra. Nda nga baa alhabar tana ka tun taka kaj nda boro ga kay boro foo doo ra aššariya ra, ir ga baa ma borey kaj meeritoor'ey sanbuyanoo nda hansarey Kanboo alhabar noo tiira-izoo caw.

II] Boraakaj meeritoor'a goo nda hinay kaj nda a ga faasakaw bana wala?   Ayyo   Kala

Nda hurikaa goo nda hinay kaj nda a ga faasakaw bana kaj ga koy kay dogoo ra ciitey ra CPI jine, ir g'a huri ni ga m'a har ne ra.

III] Boraakaj meeritoor'a goo nda lakkalyaj kaj ga too a ma goro a si baa faasakaw wala faasakaw guruppu kaj ga kay boro foo tanaya j kaj meeritoor'ey tenje kaj ga goy ciitoor ra, ma kay nga tenjoo ra wala?   Ayyo   Kala

Nda n' nee ayyo, fahamandi nda haya kaj se

Nda boro boobo kañ meerि toor'ey goo ciitoo ra, CPI ga hin ka tun a m'i marga, a ma faasakaw foo wala faasakaw tigga sanbu kañ ga kay dogey ra. Nda hurikaa laasaabu kañ faasakaw follokaa wala faasakaw tigga follokaa si hin ka kay borey kul kañ meerि toor'ey, wala boroyañ kañ meerि toor'ey guruppu cerecerantayañ dogey ra, ir ga baa ma haya kañ se fahamandi.

IV] Ma cin ti alaamawey nda alhaaley kañ boraña kañ meerि toor'a g'i ceeći faasakaa kañ ga koy kay nga tenje ciitey fondaa ra ga

Boraña kañ meerि toor'a ga hin ka alaama nda alhaali cere-erantey kañ a ga baa nga ma di'ey faasakaw wala faasakaw tigga ra har. CPI ga hayey kañ ga kan boraña se sanbu nd'a tigar kañ fondayañ ga hima ka sanbandi borey kañ meerि toor'ey ma sanbandi ciitey ra misaa ra. Sanda, borey kañ meerि toor'ey ga hin ka ceeći kañ ngi nda ngi faasakey ma hun labu follokaa ra wala i ga maa senni follokaa. CPI goo nda koyne nga borey kañ meerि toor'ey faasakaw tigga Hugoo, kanba kañ si deega nongur kul ga, kañ ga hin ka kay borey kañ meerि toor'ey dogey ra yaada.

---

8. Zankey nda borey hinnaa kañ a g'i huna, i ga hiiji wala i si hiiji, i goo nda ize wala i si nda (nd'i goo no)

Borey hinnaa noo, sanda zankey, woyey wala arey, zankey kañ ngi borey buu, wala boro foo tanayañ kañ ga deega boraña kañ meerि toor'a ga, nooru wala faaba foo tana kul tenje.

---

9. Nda boraña kañ meerि toor'a tee a si timma nongur foo ga wala Ibooboyañ, timma jañawey filla?

Nakasi dumi kul kañ goo a ga har, ba i mana hun goymeerey kañ harandi teeyanoo ra, kañ tee i ga hin ka boraña kañ meerि toor'a gaaham baanoo žinji, nga diraa alhaaloo, nga lakkaloo goyey wala a ma lakkal sanbu nga boj se hinaa.

---

10. Senni foo (yan) no boraña kañ meerि toor'a g'a(i) selen?

Nda CPI ga baa nga nda boraña kañ meerि toor'a ma hin ka selen senni ra kañ boraña kañ meerि toor'a ga maar'a (nd'a ga hin ka tee), a ga boori kañ iri ma faham boraña kañ meerि toor'a senni gaabantaa se. Ma si dirja kañ senni hinkaa kañ nda CPI ga doona ka goy ti Faranse nda Angile, amma a ga hin ka tun ka goy senni foo tanayañ ra.

---

11. Boroyañ goo no kañ I ga hin ka I cee I ma boraña kañ meerि toor'a senney faaba wala? Nd'i goo no, maajey nda taka kañ nda boro ga du'ey noo

Häayanoo woo goo nda alfayda kaddasoo kañ ga timmandi sanbuayanoo kanbey nda hansarey waney kul se. Nda boraña kañ meerि toor'a ga šeedayañ bay kañ ga hin ka nga senney kañ a n' i har goymeerey nda/wala torraa kañ harandi ra kayandi, a ma ngi maajey nda taka kañ nda boro ga du'ey noo. Ir ga baa ma bay kañ alhabaarey wey si hin ka duandi kala nda šeedaa (-wey) hunday yadda.

Takawey kañ nda boro ga duu bora wala kondaa kañ na bora kañ meerি toor'a faaba ka tiiraa woo timmandi (*Nd'a goo no*)

Zammoo _____ Maajoo _____

Kondaa maajoo (*Nd'a goo no*) _____

Telefon lanbaa(-wey) nda internet adarasoo (*nd'i goo no*) _____

Nonguroo kañ ra a ga duandi _____

A ga hin ka tee bora kañ meerি toor'a hunday taka kañ nda boro ga du'a, wala nga hugoo borey affoo taka kañ nda boro ga du'a wala boro foo tana nd'a tigar kañ bora kañ meerি toor'a si baa kala nd'i ga nga ceeci, boro ma bara ngi gamey ra.

Nd'a tigar kañ takawey kañ nda boro ga du'a mana ti bora kañ meerি toor'a waney, ir ga baa m'a kaarandi. Nda bora kañ meerি toor'a goo nda anniya nga ma adarasu barmay, ir ga baa ma boro naanayanta maa nda adarasu noo kañ ga hima ka bay taka kañ nda boro ga hima ka du'a, kañ goo nda alhabar mo nga damandoo kañ a na tee se.

Kanboo woo si takawey hää kañ nda boro ga duu bora kañ ga tuuru bora kañ meerি toor'a maajoo ga. Bora kañ ga bora kañ meerি toor'a faaba wala bora kañ ga tuuru bora kañ meerি toor'a maajoo ga se no a tee a ma duu ka kaddasoo kañ ga timmandi hantum k'a timmandi.

Nda bora kañ meerি toor'a wala bora kañ ga tuuru bora kañ meerি toor'a maajoo na kaddasoo kañ ga timmandi hantum k'a timmandi bila boro m'a faaba, kanboo woo ga cindi a si tonandi.

Ir ga baa mo, nd'a ga hin ka tee, ma (mee) senni feerakaa maajoo noo.

KADDASEY WEY GA HIMA KA TONTON TIIRAA WOO KAñ GA TIMMANDI GA

- BORA KAÑ MEERI TOOR'A KARTIDANTOO BIYOO (WAAŽIBI)
- BORA KAÑ GA TUURU BORA KAÑ MEERI TOOR'A MAANOO GA (WAAŽIBI, ND'A GOO NO)
- SENNI HANTUMANTA KAÑ NDA BORO BEEROO KAÑ MEERI TOOR'A GA YADDA BORO MA TUURU NGA MAANOO GA (WAAŽIBI, ND'A GOO NO)
- TIIRA BII KAÑ GA BOROTARAA CEBE KAÑ GOO NGA NDA BORAA KAÑ MEERI TOOR'A GAME (WAAŽIBI, ND'A GOO NO)
- LOTOKOR TIIRAA WALA TIIRA FOO TANAÑ BIYOO KAÑ GA TORRAA KAÑ DUU BORAA KAÑ MEERI TOOR'A CEBE

I g'a huri borey kañ meerি toor'ey ga i ma tiirawey biyey sanba, sanda kartidanti wala borotaray karfu cebeyan tiira. I g'a huri ni ga ma si tiira linjiyan sanba. Tiirawey kañ i mana i cere-cere k'i huri biyey, amma kañ i ga hin ka muraad'ey damandoo kaboo cire, sanda fisikev tiiraa, lotokor tiira, polis tiiraa nda aššariya tiiraa, biyan nda filimyan, ga hima ka tonton kaddasoo kañ ga timmandi ga. Tiiraa kul kañ nondi (ngi nda biyey kañ goo tiirawey ga) ma tee haya kañ ga hin ka cawandi.

Nda nga baa alhabar kaaray tana, ir g'a huri ni ga ma too borey kañ meerি toor'ey sanbuyanoo nda hansarey Kanboo internet adarasoo do: VPRS.Applications@icc-cpi.int, wala post leetara fonda adarasoo :

VPRS

PO Box 19519

2500 CM La Haye

Pays-Bas

Telefon lanbaa : +31(0) 705 1595 55

Tiira Banda 3: Alhabaarey kan ga cere-cere ka koy HANSAREY ga

KADDASOO KAN GA TIMMANDI NONGUROO WOO SI HANTUM KA TIMMANDI KALA ND'A TIGAR KAN BORAA KAN MEERI TOOR'A NKA SUUBA KA ZEERI-IZE TEE "HANSAREY" WALA "SANBUYANOO NDA HANSAREY" HUGU-IZOO RA KAN GOO TIIRA BANDA 1 GA.

Ir g'a huri ni ga ma cee ci bay wala alhabaarey ga sawa nda wey kañ nondi kaddasoo kan ga timmandi tiira banda 1 ga.

Boraa kañ meerि toor'a damandoo lanbaa (*nd'a tigar kañ damandu jisandi ko*) ____ / ____ / ____

Nda n' goo nda alhabar, ir ga baa ma damandu kul kañ jisa ka bisa har ciitoo woo fondaara CPI jine wala Al Mahdi ciitoo ra. Woo din ga CPI faaba a ma fisi ka duu boraa kañ meerি toor'a alhabaarey, nd'a tigar kañ a na damandu jisi ka bisa. Alhabaarey kañ ga koy ciitey kañ labey n'i feeri here sii a ra.

-
1. Torra dumi foo no ka too boraa kañ meerি toor'a? *N' ga hin ka zeeri-ize tee haya kañ ga bisa hugu-ize foo ra; woo din bandaa ga, ma alhabar noo ka hun torra foo kul ga*

- A. Gaaham guuruyañ
B. lakkal marayyañ nda jootayañ
C. Alman dereyan wala hasarawayan
D. Torra foo tanayañ wala hasarawayan _____

CPI ga yadda torra niina booboyañ ga kañ ga koy borey kañ meerি toor'ey goymeerey teeyanoo here kañ Ciitihugoo ga hin ka nga ciitoo dunbu. Goymeerey wey ga hin ka too gaaham marayañ, hundi telguyañ wala lakkal marayyañ ma duu boro kañ meerি toor'a kañ ma jabu lakkaloo timmayanoo ra, hal'i ma too lakkaloo si tabati, hayaa kañ a di'a wala kañ a šeeda ga se ti addalil.

A ga hin ka tee mo jinay hasarawayan, sanda jinay hasarayan wala dereyan, kañ boraa kañ meerি toor'a hugoo goo a ra, goymeeroo kañ tee ti addalil. Kanboo woo ra, alhabaryan ma nondi ka hun guuruyaney, hasarawey wala torraa alhaali tikisey ga kañ duu boraa kañ meerি toor'a, teerayañ wala misayañ kañ a n'i filla kaddasoo kañ ga timmandi banda 1 ga ti addalil.

Ir ga baa ma zeeri-ize tee hugu-izoo (-izey) kañ ga tenji nda torraa kañ duu boraa kañ meerি toor'a goymeerey kañ harandi ti addalil. Ir ga baa ma bay kañ zeeri-ize ga hin ka tee haya kañ ga bisa hugu-ize foo ra. Woo din bandaa ga, boraa kañ meerি toor'a si hima ka tuuru kala goyoo lakkalyanoo häayaney de kañ goo ganda se, kañ ga sawa nda hugu-izoo (-izey) kañ ra a na zeeri-ize tee. Sanda nd'a tigar kañ boraa kañ meerি toor'a lakkal marayyañ nda jootayañ ka du'a, woo din bandaa ga, alman dereyan nda hasaraw tee a se, a ga zeeri-ize tee hugu-ize hinkaa kañ ga sawa nda häayan 1 ra, woo din kul bandaa ga a ga kunahäayaney jaabi: B.² Lakkal marayyañ nda jootayañ nda C.² Dereyan wala alman hasarawayan.

A. Gaaham guuryaney

Gaaham guuru fooyan no ka duu ni ka hun goymeerey kan̄ harandi ga (sanda gaaham nongur dunbuayan, ndum hasaraw, nongur ma dunbu ka hun gaaham ra wala a si goy boriya, a ma ti cee wala kaba, goy teeyan wala itimmamtayañ cere ra, arutaray nda hayyan baani janja kul goo a ra)?

Gaaham guuru fooyan no ka duu ni goymeerey kan̄ harandi ti addalil (sanda gaaham nongur dunbuayan, ndum hasaraw, nongur ma dunbu ka hun gaaham ga wala a si goy boriya, cee wala kaba, goy teeyan wala itimmantayañ cere ra, arutaray nda hayyan baani janja kul goo a ra)?

Nd'a tigar kan̄ za hāyan1 ga n' na zeeri-ize tee hugu-izoo ra kan̄ ga tenji nda "gaaham guuryan", ma kunahāyanoo woo jaabi, ma gaaham guuru tikisoo har **kan̄ fatta goymeerey kan̄ harandi ra** (kan̄ fillandi mo damandoo kaddasoo kan̄ ga timmandi banda 1 ga).

Gaaham guuru ga guuru kul sanbu kan̄ ga tee gaaham marayan, sanda alsasu guuryan, kunaguuryan, biri kayriyan, huriyaw guuryan, cee wala kaba dunbuayan, wala i si goy, gaaham nongur hasaraw, wirci wala guuru duura kan̄ gaabi woytaray ceciyen ti addalil.

B. Lakkal here marayyaney nda jootawey

N'ga alhaaley wey affo maata kan̄ goymeerey kan̄ harandi ra a ga hun wala? N' ga hin ka zeeri-ize tee haya kan̄ ga bisa hugu-ize foo ga.

Nd'a tigar kan̄ za hāyan1 ga n' na zeeri-ize tee hugu-izoo ra kan̄ ga tenji nda "lakkal marayyan nda jootayañ", ma kunahāyanoo woo jaabi nda ma zeeri-ize **tee lakkal marayyan nda jootayañ niney hugu-izey ra kan̄ ga sawa nda torraa kan̄ duu boraak meeri toor'a, goymeerey kan̄ harandi ti addalil** (kan̄ fillandi mo damandoo kaddasoo kan̄ ga timmandi banda 1 ga).

Fonda taacaa affoo kul kan̄ cebandi (hundi telguyañ, lakkal wirciyan, gaaham jijiriyan nda alhaali barmayyan; doryañ, marayyan wala hunburyañ kan̄ gaabi woytaray ceciyen ti addalil) ga tee misaalayañ kan̄ ga boraak meeri toor'a faaba a ma torraa suuba kan̄ ga sawa nda nga alhaaloo. Nda boraak meeri toor'a ga baa, a ga hin ka alhabar foo tanayañ tonton gamoo kan̄ naajandi hugu-izey kan̄ ra zeeri-izey ga tee caraw gumawey ga. Woo mana ti waažibi.

C. Alman here dereyaney

Almaanoo woo nka dere wala nka hasara goymeerey tenjoo ra? N'ga hin ka zeeri-ize tee haya kan̄ ga bisa hugu-ize hinka ra.

Nd'a tigar kan̄ za hāyan1 ga n' na zeeri-ize tee hugu-izoo ra kan̄ ga tenji nda "alman dereyan", ma kunahāyanoo woo jaabi nda ma zeeri-ize tee almaanoo dumoo hugu-izey ra kan̄ ga sawa nda **dereyanoo kan̄ duu boraak meeri toor'a goymeerey kan̄ harandi ti addalil** (kan̄ fillandi mo damandoo kaddasoo kan̄ ga timmandi banda 1 ga).

Fonda guua affoo kul kan̄ cebandi (huguyañ; labuyañ; boro boñ jinayyañ kan̄ hugu gunda jinaayyañ g'i ra; adabbayañ, nda ngi tana) ga ti misaalayañ kan̄ ga boraak meeri toor'a faaba a ma torraa suuba kan̄ ga sawa nda nga alhaaloo. Nda boraak meeri toor'a ga baa, a ga hin ka alhabar foo tanayañ tonton gamoo ra kan̄ naajandi hugu-izey kan̄ ra zeeri-izey ga tee caraw gumawey ga. Woo mana ti waažibi.

Nda misaalawey affoo kul si sawa nda alamaanoo dumoo kan̄ dere boraak meeri toor'a se, a ga hin ka zeeri-ize tee "foo tana" hugu-izoo ra, a ma almaanoo dumoo kaarandi gamoo ra kan̄ naajandi woo se.

D. Torra wala hasaraw foo tanayan

Hasarawey wey affo tee ma ne goymeerey kan harandi ti addalil wala? *N'ga hin ka zeeri-ize tee haya kan bisa hugu-ize foo ra.*

Nd'a tigar kan za hāayan1 ga n' na zeeri-ize tee hugu-izoo ra kan ga tenji nda "torra wala hasaraw foo tanayan", ma kunahāyanoo woo jaabi nda ma zeeri-ize tee hugu-izoo ra kan ga sawa nda torra wala hasaraw foo tanayan kan duu boraan kan meerii toor'a, goymeerey kan harandi ti addalil (kan fillandi mo damandoo kaddasoo kan ga timmandi banda 1 ga).

Fonda taacaa affoo kul kan cebandi (duura, banaw wala meehunay foo tanayan dunbuyan; banku jisiriyan, fuutayan nda ngi cina tanayan dunbuyan, alhakey kan ašsariya n'i kayandi dunbuyan; foo tana) ga ti misaalayan kan ga boraan kan meerii toor'a faaba a ma torraa suuba kan ga sawa nda nga alhaaloo. Nda boraan kan meerii toor'a ga baa, a ga hin ka alhabar foo tanayan tonton gamoo ra kan nañandi hugu-izey kan ra zeeri-izey ga tee caraw gumawey ga. Woo mana ti waažibi.

Nda misaalawey affoo kul si sawa nda torra wala hasaraw tanaa dumoo kan duu boraan kan meerii toor'a, a ga hin ka zeeri-ize tee "foo tana" hugu-izoo ra, a ma torraa wala hasaraa dumoo kaarandi gamoo ra kan nañandi woo se.

-
2. Hansari dumi foo no nga ceeci? Fondawey guna nda kalimawey kan goo ganda here fillawey ra. *N'ga hin ka zeeri-ize tee haya kan bisa hugu-ize foo ga.*

Sanda de takaa kan nd'a harandi za beene, hansarey ga hin ka tee haya kul kan ga hin ka boro kan meerii toor'a faaba torraa kan du'a ma hansa. I ga hin ka tee banandi, faaba niina booboo, alman yeeriyen nda/wala haya kan ga boraan binoo yaynandi sanda jama gama alha hiyan, wala cinariyan ka borey hongandi nda borey kan meerii toor'ey.

Hāayan 2 ga, i g'a huri boraan kan meerii toor'a ga a ma zeeri-ize tee hugu-izoo (-ey) ra kan ga sawa nda hansarey dumey kan a g'i ceeci. Ir ga baa ma bay kan **hansarey si duandi kala nda ciitoo benantaa ga, boraan kan i n'a tuuma goymeera teekaa nee kan nga no.**

Ir ga ni bayrandi mo kan CPI ciitudunbukey no ma hin ka hansarey dumey kayandi (boro foo, guruppu wala ihinkaa kul) nda takaa kan nda i ga duandi. Saadi, **a ga hin ka tee kan boraan kan meerii toor'a ma goro a si duu hansarey kan a n'i ceeci.**

Nd'ir na fonda cere-cerantey guna kan harandi hāayan 2 ga (beene), "banandi" fondaan hugu-izoo ra zeeri-ize ga tee, nda boraan kan meerii toor'a ga laasaabu kan nooru hansari ti hansarao kan no ma hansa ka sawa nda torraa kan duu nga. Zeeri-ize ga hin ka tee hugu-izoo din ra mo nd'a tigar kan haya kul si hin ka hura almaanoo kan dere dogoo ra, nd'a tigar mo kan banandi de ma hin ka too torraa ma hansa.

Zeeri-ize ga tee "**alman cere-ceranta kan dere yeeriyano**" hugu-izoo ra nd'a tigar kan boraan kan meerii toor'a ga alman dereyan laasaabu sanda torra alhaali, nd'a tigar mo kan haya kul si hin ka hura almaanoo din dogoo ra wala k'a banandi, almaanoo binde goo boraan kan i n'a tuuma goymeera teekaa kono hala sohō.

Zeeri-ize ga tee "**gaaham wala lakkal safari**" hugu-izoo ra nd'a tigar kan boraan kan meerii toor'a mma maray lakkaloo ra wala mma joota hala sohō, woo din bandaa ga safaryan no ma boori a se.

Zeeri-ize ga tee “**hansari dumi foo tana**” hugu-izoo ra nd'a tigar kañ hugu-izey affoo kul si sawa nda hansaroo dumoo kañ boraal kañ meerii toor'a ga laasaabu nga no ma hansa ka tenji nda torraa kañ duu nga. Nda boraal kañ meerii toor'a na zeeri-ize tee hugu-izoo woo ra, a ga hansari dumoo kañ ga hansa ka tee kaarandi nonguroo kañ naajandi a se ra.

---

3. Nd'a tigar kañ faaba alman goo no (kañ ga hun boro do kañ Addujnaa Goymerey Aššariya Zurandi Hugoo n'a banandi wala a n'a kasu, wal'a ga hun borey kañ meerii toor'ey Nooroo hugoo do), ma cin no ma hin ka hansa ka ni hunday, ni alaayaney nda ni koyraa-izey faaba?

Borey kañ meerii toor'ey Nooroo hugoo mana ti kala kanba kañ ga hin ka hansari nooru noo kañ CPI ciitidunbukey na nga fondaanoo, nda boroyañ kañ ciito dunba meerii teeyanoo tabati, amma ngi hunday si hin ka hansarey bana.

Hansarey kañ borey kañ meerii toor'ey Nooroo hugoo n'i “timmandi” ga boobo ka tee guruppu wane, zama Nooroo hugoo almaanoo si too ciitey kul kañ ga jisa CPI jine. Woo din se, nd'ir na hāyan 3 zaa, i g'a huri boraal kañ meerii toor'a ga a ma laasaabu nda hansari dumi foo tanaa kañ ga hin k'a gomni nga hunday, nga hugoo nda/wala nga koyraa-izey.

Hansari misaalawey: cawayan nooru, lokkol wala wobital cinayan, goy denden cawayan, nooru buuna garaw fonda, wala goy foo tana kul kañ ga kate duura. Boraal kañ meerii toor'a ma hansari tana dumey kañ ga boori har nonguroo kañ naajandi a se ra.

---

4. Boraal kañ meerii toor'a ga prožeyan bay wala haayañ kañ i n'i gaaru a se kañ na boroyañ kañ meerii toor'ey nda/wala ngi koyraa-izey faaba, kañ nga lakkalo ra, a dii kañ i tee haya kayantayan wala?

Ayyo   Kala   *Nda n' nee ayyo, fahamandi*

Hāyanoo woo ra, i ga baa boraal kañ meerii toor'a ma guna wala koyra cinari porožeyan, wala guruppu porožeyan kañ faaba wala koyra cinari konday foo tanayan wala goydojan kañ goo ngi boj ga, n'i gorandi, n'a gomni nga hunday nda nga koyraa-izey. Nd'a tee kañ a n'i gomni, “ayyo” hugu-izoo ra a ga zeeri-ize tee, woo din bandaa ga a ma kaarandi (nda woo kañ nda a ga hin ka tee), kondaa kañ na tee nda koyraa-izey (dumey) kañ porožewoo n'i nafa.

---

5. Boraal kañ meeroo toor'a ga prožeyan bay wala haayañ kañ i n'i gaaru a se kañ mana boori boroyañ kañ meerii toor'ey ga nda/wala ngi koyraa-izey kañ Addujnaa Goymerey Aššariya Zurandi Hugoo ga hima k'i kabubanda wala?

Ayyo   Kala   *Nda n' nee ayyo, fahamandi*

Hāyanoo woo ra, i ga baa boraal kañ meerii toor'a ma guna wala koyra cinari porožeyan, wala guruppu porožeyan kañ faaba wala koyra cinari konday foo tanayan wala goydojan kañ goo ngi boj ga, n'i gorandi, mana ti hasaraw nga hunday ga nda nga koyraa-izey ga. Nd'i tee hasaraw, “ayyo” hugu-izoo ra a ga zeeri-ize tee, woo din bandaa ga a ma kaarandi (nda woo kañ nda a ga hin ka tee), nda kondaa kañ na porožewoo tee, koyraa-izey (dumey) kañ se a na tee, nda addaliiley kañ se, nga lakkalo ra, porožewoo t'i ga hasaraw.

DAMANDOO WOO JISIYANOO RA, AY GA HANTUM KAD AY NEE ALHABAAREY KAD GOO A RA, AY LAKALOO RA, GA TIMMA, I GA TEE CIMMIYAD.

WOO DIN BANDAA GA, AY GA FAHAM NDA KAD AY SIJAATIIROO GA CEBE KAD AY YADDA AY BOIJ ALHABAAREY KAD GOO A RA MA KOY NOOROO HUGOO DOO KAD I N'A KAYANDI BOREY KAD MEERI TOOR'EY SE (ADDUNNAA GOYMEEREY AŠŠARIYA ZURANDI IHUGOO KAD TI CPI).

Boraa kaj meerি toor'a/boraa kaj ga tuuru maapao ga sijaatiiroo

Hanoo

Nonguroo

Boraa kaj meerি toor'a mma kaddasoo kaj ga timmandi **kul caw**, wala boraa kaj n'a faaba k'a hantum k'a timmandi a se m'a caw a se, **jine a m'a sijne**, woo din ra a ga hin ka faham nda alhabaarey kaj nondi serrayanoo.

Nda boraa kaj meerি toor'a na kaddasoo kaj ga timmandi sijne ka ben, barmay kul si hin ka tee a ra koyne (sanda alhabar tontonyan wala tuusayan). Nda boraa kaj meerি toor'a ga baa nga ma nga sennoo kaj nga na tee barmay, kal'a m'a har borey kaj meerি toor'ey sanbuyanoo nda hansarey Kanboo se, kaj m'a noo kaddasu kaj ga timmandi kaj i n'a cere-cere k'a tee woo de se.

Ir ga baa ma bay kaj nda tiiraa sijne ka ben, alhabaarey kaj nondi tiiraa woo ra ga koy borey kaj meerি toor'ey Nooroo hugoo do, kaj ga fondawey kul iboriyaa guna kaj nda a ga alman kaynaa kaj goo a kono daej fondawey ra kaj ra a ga hima ka hura, ka hansarey timmandi kaj harandi, nd'a tigar kaj boraa kaj tuumandi nda goymeera nee kaj nga ka meeroo tee. Borey kaj meerি toor'ey Nooroo hugoo, kaj goyoo ilanbanta noo, si borey kaj meerি toor'ey boj alhabaarey feeri jama se kala nda ngi hunday waafakay ga jine.

Ir ga baa ma bay kaj alkadaroo woo ga, tiira foo tanayaŋ gaaruyan ka koy hansarey damandey fisi k'i guna **mana** waažibi nd'a tigar kaj i sii no waatoo kaj boraa kaj meerি toor'a ga kaddasoo kaj ga timmandi hantum k'a timmandi. Nda boraa kaj meerি toor'a duu fondo ka sanbandi ciitoo ra, aššariya fonddaa ra a ga duu boro kaj ga kay dogoo ra kaj g'a faaba ka tiirawey tee kaj g'a ka hin ka hansarey damandey fisi k'i guna.